

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1931

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",—ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ, 8 Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΥΔ. ΕΠΕΚ. Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2009

φείς, σ' ένα είδος διδακτικού ἐπιλόγου, διατυπώνει τὴ σκέψη του.

Τὸ ὑπόλοιπο κύριο ἔργο δὲν δίνει παρά μιά ἐντύπωση ἀνυπόφορης κορυφότητας κ' ὀσμήμας.

Ὁ κ. Βάλας, θέλοντας νὰ σατυρίσῃ τὴ φάρσα, θέλοντας νὰ δείξῃ πόσο ὑποβιβάζει τὴ διανοητικότητα καὶ τὴν ψυχικότητα τοῦ καινοῦ, ἔγραψε, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τὴν πιὸ οἰκτὴ, τὴν πιὸ χυδαία, τὴν πιὸ μονοκόμματη, τὴν πιὸ στερημένη ἀπὸ κάθε πνεῦμα κ' ἀνόητη φάρσα ποὺ εἶναι δυνατό νὰ διανοηθῇ κανεὶς.

Ἐνας τραυματίας τοῦ πολέμου στὸ κεφάλι ὑποφέρει ἀπὸ παράδοξες ἐγκεφαλικές διαλείψεις. Πιστεύει πᾶς ἄνθρωπος ὅτι εἶναι γυναίκα καὶ σ' αὐτὲς τὶς στιγμὲς τῆς τρέλλας του γίνεται ἐξαιρετικά ἐρωτόληπτος καὶ ἐπιτίθεται σὲ ὄλους τοὺς ἄνδρες ποὺ τυχαίνει νὰ τὸν πλησιάσουν. Οὔτε εἶναι δυνατό νὰ τοῦ ἀντισταθῇ κανεὶς, γιατί τότε ἐξοργίζεται, ἐρεθίζεται καὶ παρεκτρέπεται ἀκόμα περισσότερο. Ὅλα λοιπὸν τὰ πρόσωπα τοῦ Διγενῆ, στὰ ὁποῖα ὁ συγγραφεὺς δὲν κατόρθωσε νὰ ἐμφανίσῃ οὔτε ἴχνος πνοῆς ζωῆς καὶ τὰ ὁποῖα περιφέρονται σὰν ξυλένια ἀνδρείκελα, δὲν κάνουν σχεδὸν τίποτε ἄλλο παρά νὰ γδύνονται καὶ νὰ ντόνωνται ἐπάνω στὴ σκηνή. Μόλις καταληφθῇ ὁ τραυματίας ἀπὸ τὴ μανία του, σπεύδουν ὄλοι οἱ ἄντρες νὰ γυθοῦν γυναικεῖα, γιὰ νὰ τὸν ἀποφύγουν, καὶ ἡ γυναίκα του ντόνεται ἀντρίκα γιὰ νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ αὐτή. Τὰ μασκαρέματα αὐτὰ συνοδεύονται ἀπὸ διάφορα ἐπεισόδια δῆθεν κωμικά καὶ τόσο βάνουσα ἀκαλαίσθητα, ὥστε εἶμαι βέβαιη ὅτι θ' ἀηδίαζαν ἀκόμα καὶ τὸ κοινὸ τὸ πιὸ διατεθειμένο νὰ παρακολουθήσῃ σκανδαλιστικὴς σκηνῆς.

Ὁ κ. Βάλας δὲν ἐπιμελεῖται οὔτε κἀν τὴ γλώσσα του. Πιστεύει ἀκόμα, ὅπως οἱ πρῶτοι δημοτικισταί, ὅτι ἡ δημοτικὴ ἐπαρκεῖ στὸν ἑαυτό της, ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ καλλιεργηθῇ καὶ νὰ ἐξελιχθῇ σὲ λογοτεχνικὴ γλώσσα, κ' ὅτι φθάνει ὁ συγγραφεὺς ν' ἀντιγράψῃ πιστὰ τὶς πιὸ καθημερινὲς ἢ τὶς πιὸ ἰδιωματικὲς ἐκφράσεις, γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ἀμέσως προσωπικὸ ὄφρος.

Ἴδου μερικὰ δείγματα τῶν λέξεων καὶ τῶν φράσεων ποὺ σχηματίζουν τοὺς διαλόγους του : « Ἀρὲ μάτια μου, ἡ φατούρα, τελέψαμε, βρὲ χριστιανέ, κάτω βρὲ τὰ ξερά σου— ἔλα, ἔλα καὶ σὺ γαρουφαλιά μου, περδικούλα μου, νὰ σὲ χαρῶ, μὴν κλαῖς, σκούπισε τὰ ματάκια σου, τζιτζί μου ἔννοια σου, μπαρμπούνα μου, κ' ὁ ἀντραούλης σου θὰ σὲ γλυκάνῃ . . . φίλησέ τον κολλητά, ρουφηχτά, γλυκειά μου γυναικίτσα, ὦχ ! »

Νομίζω πὺς εἶναι καιρὸς νὰ καταλάβῃ ὁ κ. Βάλας ὅτι ἡ ἄρνηση τῆς μορφῆς καὶ ἡ περιφρόνηση τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως εἶναι ἄρνηση τῆς ἰδίας τῆς Τέχνης. Ἡ τεχνικὴ του δὲν τὸν ἀδικεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν προδίνει. Ὁ συγγραφεὺς, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ ἐπιβάλλῃ καμμιά πειθαρχία στὴ φωνή του καὶ τὴν ἀφήνει τούναντιον νὰ ξεχύνεται ἐλεύθερη κ' ἀνυπότακτη σὰν ἀναρθηρὴ κραυγὴ, μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ βρῇ ποτὲ καμμιά ἀπήχηση, ὅτι θὰ βοᾷ ἀδιάκοπα « ἐν τῇ ἐρήμῳ ».

Α. Θ.

Δ. Καλλιμάχου. «Θέλησις καὶ Ἐνθουσιασμός». Ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἐρευνα» Ἀγγ. Κασσιγόνη. Ἀλεξάνδρεια, 1931.

Ὁ Λεβὶν, νομίζω, ἔλεγε ὅτι ἡ δύναμη τοῦ μικροῦ βιβλιαρίου, τῆς brochure, εἶναι ἀπίστευτη. Ἡ «Ἐρευνα» τοῦ κ. Κασσιγόνη, γνωστότατη ἐδῶ καὶ τέσσερα χρόνια, εἶναι μιά σειρά brochures ἐμπνευσμένες καὶ καλογραμμμένες σχεδὸν ὅλες, καθὼς καὶ αὐτὴ ἡ τελευταία τοῦ κ. Δ. Καλλιμάχου, μὲ τὸν τίτλο «Θέλησις καὶ Ἐνθουσιασμός».

Ὁ φίλος κ. Κασσιγόνης συχνὰ μοῦ ἐπρότεινε νὰ γράψω κ' ἐγὼ στὴ σειρά μερικὸς στοχασμοὺς ἀπὸ τὴν ἀποκτημένη ὡς τὰ σήμερα φυσικὴ καὶ ψυχικὴ μου πείρα. Μὰ πόσο δύσκολο τὸ βλέπω τὸ πρᾶγμα, ἂν πρόκηται νὰ γίνει σωστό, ἂν θέλῃ κανεὶς ὅλα νὰ τὰ μετρήσῃ καὶ νὰ τὰ προβλέψῃ καὶ νὰ τὰ προλάβῃ, καὶ τὴ ρητορεία νὰ κρατήσῃ σύμμετρη καὶ τὴν ἀλήθεια πρὸ πάντων νὰ πῆ μὲ κάθε τρόπο !

Δὲ θέλω νὰ πῶ πὺς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Καλλιμάχου δὲν εἶναι καλὰ καμωμένο. Ὁ συγγραφεὺς ἔγραψε τρία ὄρατα, πολὺ ὄρατα ἄρθρα, μὲ τὸ εὐδαιμονιστικὸ πνεῦμα ποὺ ἔφεραν στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα τὰ βιβλία τοῦ Λούμποκ, τοῦ Σράιλς καὶ τοῦ Φινὸ, καὶ μὲ ὅλα τὰ λοιπὰ προσόντα μὲ τὰ ὁποῖα γράφονται σήμερα τὰ καλύτερα ἄρθρα τοῦ εἴδους, ἀπὸ ἀγγλοὺς πρὸ πάντων καὶ ἀμερικανοὺς διανοουμένους καὶ συγγραφεῖς, ποὺ ἀποτείνονται πρὸς τὴν νεότητα τὴν κάπως ὑψηλότερα καὶ πνευματικώτερα πρακτικὴ. Ὁ ἐνθουσιασμός, ἡ νοητὴ λογικὴ τους γραμμὴ, τὸ ὄρατο γράψιμο, μᾶς κάνει νὰ ἐπιστρέψωμε ἀπὸ παρόμοια ἄρθρα σὰν ἀπὸ ἓνα λουτρὸ ἀναπαυτικὸ καὶ τονωτικὸ, μέσα σὲ πηγὲς ἀπλοῦ καὶ φυσικοῦ νεροῦ, γεμάτου διαύγεια καὶ πρωτόγονη ὠφελιμότητα.

Νομίζομε ὅμως ὅτι τὸ καλὸ καὶ ἀρκετὰ χρήσιμο αὐτὸ βιβλίον στερεῖται κάποιαν καθολικότητα. Παιδαγωγικὰ αἰσιόδοξο, γραμμένο μ' ἓναν ὀρισμένο σκοπὸ, οὔτε ὅλη τὴν ἀλήθεια λέγει, ἀλλ' ἀντίθετα : προσεκτείνεται καὶ σὲ μερικὰ πράγματα ποὺ δὲν εἶναι ἀληθινά . . . Θέλει νὰ ἐμψυχώσῃ, μόνον νὰ ἐμψυχώσῃ ! Παρόμοια, γράφει ὁ Κάντ, ὅσοι φιλόσοφοι ὑποστηρίζουν πὺς ὁ κόσμος ὁλοένα πηγαίνει πρὸς τὸ καλύτερο, τὸ λέγουν πρὸ πάντων μὲ τὸ σκοπὸ νὰ ἐμπνεύσουν στὶς σύγχρονες τῶν ἠθικὲς δυνάμεις ἀντοχὴ καὶ αἰσιοδοξία, τὶς ὁποῖες οἱ σκεπτικισταί φονεύουν καὶ διασκορπίζουν.

Ὁ συγγραφεὺς πιστεύει πρῶτα - πρῶτα πὺς εἶναι δύσκολο ν' ἀναπτύξῃ κανεὶς θέληση. Δὲν εἶμαστε ἐντελῶς σύμφωνοι : τὸ πρᾶγμα εἶναι, θαρρῶ, φυσικόν. Τὸ δύσκολο, κ' ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται διδάγμα καὶ συμβουλή, εἶναι ὁ τρόπος ποὺ θὰ τὴ χρησιμοποιήσῃ. Ὅσοι πάσχουν ἀπὸ ἀβουλία, εἶναι, τὸ συνηθέστερο, ἀπογοητευμένοι ἢ φυσιολογικὰ ἀκαυδημένοι ἀπὸ τὴν ἀστοχὴ χρῆση τῆς θέλησός των.

Κἀντι ποὺ φέρνει τὴν ἀκατάσχετη καὶ μάταιη αὐτὴ σπατάλη, εἶναι ἀκριβῶς ἡ κεκοιθῆση πὺς πρῶτ' ἀπ' ὅλα «τίποτε δὲν εἶναι ἀδύνατο στὸν κόσμον», καθὼς εἶπαν καὶ ξαναεἶπαν πολλοί.

·Αλλά τὸ πραγματικὸ εἶναι πὸς ὑπάρχοντα πολλά ἀδύνατα, — τὰ περισσότερα σχετικὰ, τὰ λιγώτερα ἀπόλυτα, — καὶ τὸ χρήσιμο εἶναι νὰ τὰ μάθῃ κανεὶς ἀπὸ πρὶν καὶ νὰ τ' ἀποφύγῃ ἐγκαίρως. Στὸ σημεῖο αὐτὸ, τὸ βιβλίον τοῦ κ. Καλλιμάχου δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν. Ὅταν ἡ ἐπιτυχία ἐνὸς νέου ἐξαρτῆται ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν σύσταση ἐνὸς διεφθαρμένου πολιτευομένου εἴτε ἐνὸς σκληροῦ βιομηχάνου, εἴ τὸν ὠφελεῖ καὶ ἡ θέληση καὶ ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ ἀγνή του ἀκόμα κ' ἐκκολοπιστῆ κρίση; Γιὰ ν' ἀκούῃ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ὑπερηψία, ἢ τὴν κατὰ δόσεις καὶ κατὰ συμπερασμὸν ἀρνησιν, ὥσπου νὰ χάσῃ καιρὸν καὶ δυνάμιν κ' αὐτοπελοίωσιν;

Δεύτερον κριτήριον ἐπιδιώξεων, μετὰ τὴν δυνατότητα, πρέπει νὰ εἶναι ἡ καθαυτὴ ἀξία. Ἀπαραιτήτη εἶναι μιὰ ἀξιολογικὴ τάξι πραγμάτων. Ποιὸ εἶναι, εἰ ἀξίζει τὸ ἀγαθὸν ποῦ κάθε φορὰ ἐπιθυμοῦμε νὰ κατακτήσωμε; Μετάνοιωσα συχνὰ γιὰ τὴν ἀκαμπτὴν θέλησίν μου, καὶ γιὰ τὸν ἐνθουσιασμό μου, καὶ γιὰ τὴν λογισμένην μου ἀκόμα κρίσιν. Τὰ νεανικά μου χρόνια εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἐπιτυχίες ἐντελῶς ἀνώφελες, καὶ ἀπὸ ἀγευστοὺς καρπούς.

Τρίτον κριτήριον ἐπιδιώξεων πρέπει νὰ εἶναι ἡ κοινωνικὴ ἠθικὴ. Αὐτὸ ἔχει πρὸ πάντων σημασίαν γιὰ ἐκείνους ποὺ ἀρχίζουσιν νὰ πετυχαίνουν. Ἐδῶ πιά, ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου πρέπει νὰ φροντίσῃ νὰ κατευθύνῃ τὴν θέλησιν. Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι μόνον ἐπιτυχία: εἶναι ἰδίως τελειοποίησις, τελειοποίησις ἐσωτερικὴ. Ὑπάρχουσιν ἀπέραντα στάδια γιὰ σπουδὴν καὶ μελέτην, γιὰ ὠραίας πράξεις καὶ γιὰ θυσίας, γιὰ σκέψεις καὶ γι' ἀτολαύσεις μᾶς; ρυθμισμένης κ' εὐγενικῆς ζωῆς. — Γιατί κάτω ἀπὸ τίς ὠραίας φράσεις, κρύβεται πολλὴ λάμψη, μὴ καὶ ἀγριότης. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦν ὅσοι ἠμποροῦν σήμερον νὰ πετυχαίνουν στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς; — «the struggle for life!» — πῶς, αὐτῇ τῇ στιγμή, ὁ κόσμος δὲν ἔχει θέσιν γιὰ ὅλους; Ἡ ὑπεροχὴ εἶναι ἐκτοπισμός, κ' ἡ ἐπιτυχία δὲν εἶναι, κατὰ βάθος, παρὰ ἡ ἀπώθησις ἄλλου ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς νίκης καὶ — γιὰ τὸν καιρὸν μας — καὶ τῆς ζωῆς ἀκόμη! Τὸ πρᾶγμα εἶναι συχνὰ φανερότατον: σ' ἓναν διαγωνισμό π.χ., ὅπου οἱ θέσεις εἶναι περιορισμέναι; Ἡ ἐπιτυχία τότε προξενεῖ κακὸν — ὄχι στὸ ἄτομον: ἀλλὰ σ' ἓν ἄλλο. . . — Οἱ δραστήριοι κ' οἱ ἱκανοὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦν ὅτι ἡ θέλησις εἶναι κυρίως δυνάμιν φυσικὴν. Ἄλλ' εἶναι κοινωνικόν, νὰ παλεύουσιν ἀνάμεσά μας; σήμερον φυσικὰς δυνάμεις; Ὅχι, ἢ θέλησις ἢ ἀνεπτυγμένη μετὰ τὰ μέτρα καὶ τὴν δυνάμιν παλαιότερων καιρῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μᾶς χωρίζει ἀπέραντον βάθος, ἀπαγορεύεται πρὸς τὸ παρόν. Εἶναι τοῦλάχιστον ντροπὴ, γιὰ ἓνα νέον, νὰ κἀμῃ τὴν θέλησίν του σπόρον, μεθυσμένος ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν. Πέραν ἀπὸ τὴν βιωτικὴν ἀσφάλειαν, οἱ λοιπὲς κατακτήσεις εἶναι ἀντικοινωνικὰς, ἀπολίτιστες, βίρβαρες. Χρωστοῦμε, θαρρῶ, νὰ προβλέψωμε καὶ αὐτὴ τὴν πλευρὰν τοῦ ζητήματος, γιατί στὴ ζωὴ μου δὲν εἶδα ὧς τὰ σήμερον ὀλίγους ἀνθρώπους καὶ νὰ ἐνθουσιάζωνται καὶ νὰ πετυχαίνουν. Ἴσως μάλιστα νὰ εἶναι πολλοὶ, πολλοί. . .

Νομίζω πὸς οἱ νέοι πρέπει σήμερον νὰ φιλοσοφήσουν. Καὶ ὁ κ. Καλλιμάχος ἴσως λάβῃ ἀφορμὴν ἀπὸ τέτοιες ἐντελῶς ἀγνὲς καὶ ἀπρόσωπες ἀντιρρήσεις, νὰ γράψῃ μετὰ τὸ συναρμολογημένον, καθαρὸν καὶ ἐντονον ὕφος του, ἓνα δεύτερον βιβλίον — π.χ. «Τὰ ὄρια τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς θελήσεως» — ποῦ νὰ σταθῇ μιὰ γόνιμη παρηγορία γιὰ τοὺς δυστυχεῖς ἀδυνάτους κ' ἓνας μετρίως, ἱερὸς φρονηματισμὸς γιὰ τοὺς εὐτυχημένους δυνατοὺς. Καὶ τότε, ἰδιαίτερα στοὺς νέους ποὺ σπουδάζουσιν σήμερον τίς φυσικὰς ἐπιστήμας, ἃς τονίσει καὶ τοῦτο μέχρι φορτικότητος: νὰ μὴ θελήσουν καὶ νὰ μὴ ἐπιτύχουν π.χ. μιὰ νέα ἐφεύρεσις ποῦ θ' ἀχρηστένε χιλιάδες ἐργατικὰ χέρια, γιὰ νὰ πάρουν εἴτε τὰ πρωτεῖα, εἴτε ἓνα προνόμιον εὐρεσιτεχνίας, εἴτε μιὰ δόξαν, — σαγόναν στὸν ὄκεανὸν τῆς Ἐπιστήμης: — αὐτὸ δὲν εἶναι πιά ἀπλῶς μάταιον καὶ ἐφήμερον πρᾶγμα, παρὰ ἀληθινὸν ἔγκλημα. T. A.

Μιχ. Ροδᾶ: «Θεατρικὰ Χρονικά», τόμος Α'.

Ἐνα πληροφορικὸν ἀρχεῖον, ὅπως χαρακτηρίζεται κ' ὁ κ. Ροδᾶς τὴν ἐργασίαν του. Ἀπὸ τίς 164 μεγάλας σελίδας του περνᾶει ὅλη ἡ θεατρικὴ κίνησις τοῦ 1930, ποῦ ἂν δὲν ἦταν πλούσια σὲ νέα ἑλληνικά ἔργα καὶ σ' εὐπρόσωπο ἀνέβασμα παλαιῶν ἢ ξένων, προστοιμάσε ὡστόσο ἓνα σπουδαίον γεγονός: γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου: τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἐθνικοῦ. Ὅλη ἡ φοβερὴ διαμάχη γύρω ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως θεάτρου Ἐφαρμογῆς, μετὰ τίς συνεντεύξεις, τὰ ἀρθρα καὶ τίς ἐπιστολὰς ποὺ δημοσιεύθησαν στίς ἐφημερίδας· ὅλες οἱ συζητήσεις ποὺ ἐγένανον πρὶν ἀπὸ τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου περὶ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου» ἢ σχετικὴ ἐκθεσις τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἢ εἰσηγητικὴ ἐκθεσις τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Παπανδρέου. Ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ὅ,τι τέλος πάντων ἔχει σχέση μετὰ τὴν ἰδρύσιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐθνικῆς μας σκηνῆς: λίγα λόγια γιὰ τὸ λαϊκὸν θεᾶτρο, κρίσεις γιὰ τὸ ἔργον τοῦ κ. Β. Ρώτα «Ὁ σύζυγος τρελλαίνεται», καὶ γιὰ τὰ μονόπρακτα τοῦ κ. Ἀγγ. Σημηριώτη «Οἱ γάμοι τοῦ Ρωμανοῦ» καὶ «Ὁ πρόλογος στὴν Ἀστραία» μερικὰς πληροφορίας γιὰ τὸ θάνατον τοῦ Πάνου Ἀραβαντινοῦ, γιὰ τὸν ἐορτασμὸν τῆς πενηνταετηρίδος τῆς ἑδαγγελίας Παρασκευοπούλου καὶ τὴν περιοδείαν τῆς κ. Μαρίκας Κοτοπούλη στὴν Ἀμερική. Ὅλα αὐτὰ συγκεντρώθησαν τακτοποιημένα στὰ «Θεατρικὰ Χρονικά».

Λείπουν, βέβαια, ἀπὸ τὸ θεατρικὸν αὐτὸ ὑπολογισμὸν μερικὰ πράγματα. Γίνεται, λ.χ. ἀπλὴ μόνον μνεία γιὰ τὴν «Πόρτα καὶ τὸ παρόθυρον» τοῦ κ. Δ. Ἰωαννοπούλου, δηλαδὴ γιὰ τὸ πολὺπρακτὸ ἑλληνικὸν ἔργον ποῦ κριθῆκε εὐμενέστερον ἀπὸ τὰ μονόπρακτα ἐκεῖνα, στὰ ὅποια ἐπιμένει περισσότερο ὁ κ. Ρ. καὶ δὲν ἀναφέρεται ἡ διδασκαλία τῶν μονοπρακτῶν «Ἡ κυρία κἀνει σπόρον» τοῦ κ. Κ. Κροντηρᾶ καὶ «Οἱ ἀρραβῶνες τῆς Νάσης», ποὺ βραβεύθησαν στὸ Σαββίδειον διαγωνισμὸν τοῦ 1930. Ἐπίσης, ὑπάρχει